

NOTIESĀTS UN KRUSTĀ SISTS

Sabata pēcpusdienai

NEDEĻAS PĒTĪJUMIEM:

Mk. 15, Lk. 13:1, Ps. 22:18, Jņ. 20:24–29, Jņ. 1:1–3, Dan. 9:24–27.

ATMIŅAS PANTS:

“Un ap devīto stundu Jēzus stiprā balsī brēca, saukdams: ‘Eloī, Eloī, lamā zabahtani?’ Tas ir tulkots: ‘Mans Dievs, Mans Dievs, kāpēc Tu Mani esi atstājis?’” (Mk. 15:34).

Marka evaņģēlija 15. nodaļa ir ciešanu stāsta centrs. Tas iepazīstina ar Jēzus tiesāšanu, Viņa nosodījumu, karavīru ņirgāšanos, Viņa krustā sišanu un pēc tam nāvi un apbedīšanu. Notikumi šajā nodaļā ir aprakstīti konkrētās un skaidrās detaļās, iespējams, tāpēc, ka autors ļāva faktiem runāt pašiem par sevi.

Visā šajā nodaļā svarīga loma ir ironijai. Tādēļ ir svarīgi skaidri definēt, kas ir ironija.

Ironija bieži satur trīs sastāvdaļas: (1) divi nozīmes līmeņi, (2) šie divi līmeņi ir pret-runā vai kontrastē viens ar otru, un (3) kāds neredz ironiju un neatpazīst notiekošo, un nezina, ka cietīs sekas.

Šonedēļ, sākot ar Pilāta jautājumu (“Vai tu esi jūdu ķēniņš?”) un turpinot ar karavīriem, kas ņirgājas, zīmi virs krusta un izsmieklu no reliģisko vadītāju puses (“Viņš izglāba citus; Viņš pats sevi nevar izglābt”), kā arī ar negaidīto Jāzepa no Arimatijas ienākšanu stāstā, nodaļa ir pilna ar sāpīgu ironiju, kas tajā pašā laikā atklāj spēcīgas patiesības par Jēzus nāvi un tās nozīmi.

Iepazīsimies ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 21. septembrī.

“Vai tu esi jūdu ķēniņš?”

Izlasi Mk. 15:1–15. Kādas ironiskas situācijas šeit radušās? _____

Poncijs Pilāts bija Jūdejas pārvaldnieks no 26. līdz 36. gadam. Viņš nebija laipns vadītājs, un vairākas viņa darbības izraisīja zemes iedzīvotāju sašutumu (sal. ar Lk. 13:1). Jūdu veiktais tiesas process pret Jēzu par zaimošanu prasīja nāvessodu. Taču Romas valdīšanas laikā ebreji vairumā gadījumu nevarēja sodīt cilvēkus ar nāvi, un tāpēc viņi atveda Jēzu pie Pilāta, lai viņš Jēzu sodītu.

Apsūdzība Jēzum Pilāta priekšā nav minēta, taču apsūdzību varam noskaidrot, balstoties uz īso Pilāta jautājumu Jēzum: “Vai tu esi jūdu ķēniņš?” (Mk. 15:2) Vecās Derības laikos Israēls svaidīja savus ķēniņus, tāpēc nav grūti saprast, kā jēdzienu Mesija (“Svaidītais”) varēja pārprast kā pretendēšanu uz ķēniņa godu un tādējādi konkurēt ar imperatoru. Tādējādi Sinedrija priekšā izvirzītā apsūdzība bija zaimošana, savukārt gubernatora priekšā izvirzītā apsūdzība bija dumpis, kas varēja beigties ar nāvessodu.

Ironija ir tāda, ka Jēzus ir gan Mesija, gan jūdu ķēniņš. Nosodījums par zaimošanu un dumpi bija kļūdaini – tā vietā viņam vajadzēja saņemt cieņu un pielūgsmi. Tomēr Jēzus joprojām rīkojas ķēniņšķi. Viņa atbilde Pilātam: “Tu to saki” (Mk. 15:2) neko nepasaka. Viņš ne noliedz titulu, ne apstiprina. Šī atbilde var likt domāt, ka Viņš ir ķēniņš, bet citā ziņā (sal. ar Jņ. 18:33–38).

Mk. 15:6 ievada stāstījumā tradīciju atbrīvojot ieslodzīto Pashā svētku laikā. Mk. 15:9 Pilāts jautā, vai viņi vēlas “jūdu ķēniņa” atbrīvošanu, un, lai gan viņš to varbūt domāja ironiski, ironija patiesībā tiek izspēlēta pret viņu pašu.

Mk. 15:9, 10 ir pētījums par uztveri un nespēju uztvert. Pilāts saprot, ka reliģiskie vadītāji nodeva Jēzu skaudības dēļ, bet viņš nesaprot, ka, jautājot pūlim, viņš kļūst par marioneti reliģisko vadītāju rokās. Viņi uzjundī pūli un aicina sist Jēzu krustā. Pilāts novēršas. Krustā sišana bija briesmīga nāve, īpaši tam, ko viņš uzskatīja par nevainīgu. Cik skaudri un ironiski, ka pagānu gubernators gribēja atbrīvojot Mesiju, bet jūdu reliģiskie vadītāji gribēja Viņu sist krustā.

Kas var atturēt jūs no sekošanas pūlim, kad ir liels spiediens to darīt? _____

Sveiks, jūdu ķēniņ!

Izlasi Mk. 15:15–20. Ko karavīri nodarīja Jēzum, un kāda ir tā nozīme? _____

Lai sagatavotu ieslodzītos nāvessoda izpildei, romieši izmantoja smagu sišanu. Upurim tika novilkta drēbe, viņš tika piesiets pie staba un pēc tam sists ar ādas pātagām, pie kurām tika piesieti kaula gabali, stikls, akmeņi un naglas.

Pēc tam, kad Jēzus bija nopērts, karavīri, kuriem bija uzticēts izpildīt nāvessodu, turpināja Viņa pazemošanu, ietērpjot Viņu purpursarkanā tērpā, uzliekot Viņam galvā ērkšķu vainagu un izsmejot Viņu kā jūdu ķēniņu. Karavīru grupu sauc par bataljonu, šajā gadījumā tie bija no 200 līdz 600 vīru.

Ainas ironija lasītājam ir acīmredzama, jo Jēzus patiešām ir ķēniņš, un karavīru izsmejošie vārdi pasludina šo patiesību. Karavīru darbība bija parodija par to, kā viņi sasveicinājās ar Romas imperatoru, sakot: “Esi sveicināts, ķeizar, imperator!” Tādējādi pastāv netiešs salīdzinājums ar imperatoru.

Karavīri, ņirgājoties par Jēzu, sita Viņam pa galvu ar niedri, splāva uz Viņu un tēlodami metās ceļos viņa priekšā. Visas šīs trīs darbības ir izteiktas grieķu valodā ar nepabeigtu laiku, norādot uz atkārtotu darbību. Tā viņi turpināja Viņu sist, splaut uz Viņu un mesties ceļos Viņa priekšā, lai izsmietu. Jēzus to visu uztvēra klusēdams, nekādā veidā nereaģējot.

Tipiska romiešu krustā sišana kā nāvessods ietvēra, ka notiesātajai personai kailai jānes krusts uz nāvessoda izpildes vietu. Tā atkal bija cilvēka pilnīga pazemošana un apkaunošana sabiedrības priekšā.

Bet ebreji necieta publisku kailumu. Mk. 15:20 teikts, ka viņi novilka purpursarkano apmetni un atkal uzvilka Viņa paša drēbes. Tādējādi šķiet, ka ebreju priekšā tā bija piekāpšanās, ko romieši pieļāva tajā laikā un vietā.

Padomājiet par visu šeit redzamo ironiju: viņu klanīšanās un “godības” izrādīšana Jēzum kā ķēniņam izsmejošā veidā, lai gan Jēzus patiešām bija ķēniņš – ne tikai jūdu, bet arī viņu ķēniņš.

Šiem vīriešiem nebija ne jausmas, ko viņi dara. Tomēr kāpēc viņu nezināšana viņus neattaisnos tiesas dienā? _____

Krustā sišana

Izlasi Mk. 15:21–38. Kāda šausmīga un sāpīga ironija parādās šajos pantos? _____

Šajā ciešanu stāsta brīdī Jēzus ir kluss upuris, kuru kontrolē cilvēki, kas grib redzēt Viņa nāvi. Visā evaņģēlijā līdz pat aizešanai Viņš bija darbības noteicējs. Tagad ar Viņu izrikojas citi. Lai gan Viņš bija spēcīgs ceļojošais sludinātājs, sitieni, ko Viņš bija saņēmis, kā arī ēdiena un miega trūkums bija izsmēluši viņu tik tālu, ka Viņa krusts bija jānes svešiniekam.

Pie krusta Viņa drēbes tika novilkta un kļuva par karavīru īpašumu, kas meta kauliņus, lai noskaidrotu, kam tās piederēs (sal. ar Ps. 22:18). Krustā sišana bija diezgan bezasinīga nāvessoda izpildes metode. Naglas, ko izmantoja, lai piestiprinātu cilvēku pie krusta (salīdzini ar Jņ. 20:24–29), visticamāk, tika iedurtas plaukstas locītavā (zem plaukstas), kur netek lieli asinsvadi. (Gan ebreju, gan grieķu valodā vārds “roka” var apzīmēt gan roku, gan apakšdelmu.) Pašai plaukstai nav tādas uzbūves, lai noturētu ķermeņa svaru. Vidējais nervs iet cauri apakšdelma centram, un naglas to skar, izraisot mokošas sāpes visā rokā. Elpot bija grūti. Lai ievilktu kārtīgu elpu, krustā sistajiem upuriem bija jāatsperas pret pienaglotajām kājām un jāsaliec rokas, kas nozīmēja mokošas sāpes. Viens no nāves cēloņiem bija nosmakšana nespēka dēļ.

Krustā sišanas laikā Jēzus saņēma milzīgu izsmieklu un pazemojumu. Marka evaņģēlijā ir atklāsmes/noslēpuma motīvs, kur Jēzus parasti aicina klusēt par to, kas Viņš ir. Līdz ar to kristīgie nosaukumi, piemēram, “Kungs”, “Dieva dēls”, “Kristus” stāstījumā bieži neparādās.

Šis elements mainās pie krusta. Viņš nevar tikt paslēpts. Ironiski, ka tieši reliģiskie vadītāji izmanto šos titulus, ņirgājoties par Jēzu. Kā šie cilvēki sevi pazudina!

Viens no izsmejošajiem apgalvojumiem īpaši izceļas. Tas ir Mk. 15:31, kur viņi saka: “Citus Viņš ir pestījis un Sevi pašu Viņš nevar pestīt.” Lai pasvītrotu Viņa bezpalīdzību pie krusta, viņi norāda, ka Viņš gan palīdzēja citiem (grieķu valodas darbības vārds var nozīmēt “glābt”, “dziedināt”, “pestīt”), bet Sev palīdzēt nespēj. Tādējādi, ironiski, viņi atzīst, ka Viņš ir Glābējs. Ironija sniedzas tālāk – iemesls, kāpēc Viņš nevarēja vai negribēja glābt Sevi, bija tas, ka pie krusta Viņš glāba citus.

Izlasi Jņ. 1:1–3 un tad padomā, ko šī rakstvieta mums stāsta par Jēzu – to pašu Jēzu, kurš Marka evaņģēlijā tiek sists krustā. Ko mums nozīmē Kristus nāve? _____

Dieva pamests

Izlasi Mk. 15:33–41. Kādi ir vienīgie Jēzus vārdi pie krusta Marka evaņģēlijā? Ko Kristus nāve beigu galā nozīmē mums visiem? _____

Marka evaņģēlijs norāda uz krustu kā ļoti tumšu vietu gan fiziski, gan garīgi. Pārdabiska tumsa iestājās Golgātā no piektdienas aptuveni pusdienlaikam līdz apmēram pulksten trijiem. “Un ap sesto stundu palika tumšs pār visu zemi līdz devītai stundai” (Mk. 15:33).

Jēzus vārdi pie krusta tiek saukti par “pamestības saucieni”, kad Viņš piesauc Dievu ar jautājumu, kāpēc Viņš ir pamests. Viņš citē Ps. 22:1. Citas atsauces uz to pašu psalmu ir Mk. 15:24 un 29, norādot, ka Svētie Raksti piepildās Jēzus nāvē. Pat cilvēku ļaunie plāni īsteno Dieva gribu.

Jēzus vārdi pie krusta ir uzrakstīti aramiešu valodā kopā ar tulkojumu. Vārdi “mans Dievs, mans Dievs” ir aramiešu valodā ir “Eloi, Eloi”. Būtu viegli sadzirdēt, ka Jēzus sauc pēc Elijas (aramiešu “eliyyah”, kas nozīmē “mans Dievs ir Jahve”). Šo kļūdu pieļāva daži blakus stāvošie.

Pārsteidzoša šajā fragmentā ir paralēle ar Jēzus kristībām Mk. 1:9–11.

Kristības Mk. 1:9–11	Krusts Mk. 15:34–39
Jānis kristī Jēzu	Jēzus kristības (salīdzini ar Mk. 10:38)
Jānis (Elijas tēls, sk. Mk. 9:11–13)	Sauc Eliju
Debesis sašķeļas	Priekšgars sašķeļas
Gars (pneuma)	Jēzus nomirst (expneō)
Dieva balss: “Mīļotais Dēls”	Centurions saka: “Dieva Dēls”

Ko šīs paralēles liecina? Tā kā Jēzus kristības Mk. 1. nodaļā ir Viņa kalpošanas sākums, kā pravietsots Dan. 9:24–27, tad Mk. 15. nodaļā notiekošais pie krusta ir Viņa kalpošanas kulminācija jeb mērķis. Viņš mirst kā izpirkuma maksa par daudziem (Mk. 10:45). Jēzus nāve pie krusta piepilda arī daļu no Dan. 9:24–27 pravietojuma. Tempļa priekškara pārplīšana (Mk. 15:38) norāda uz upurēšanas sistēmas piepildījumu, jo simbols satiekas ar īstenību un sākas jauns pestīšanas vēstures posms.

Dieva nodomi tika piepildīti par spīti cilvēku ļaunajiem plāniem. Kāpēc tam vajadzētu palīdzēt mums saprast, ka neatkarīgi no tā, kas notiek mums apkārt, mēs joprojām varam uzticēties Dievam un zināt, ka Viņa labestība galu galā uzvarēs?

Apglabāts

Izlasi Mk. 15:42–47. Kāda ir Jāzeps no Arimatijas iejaukšanās nozīme, jo īpaši tāpēc, ka neviens no Jēzus mācekļiem nekur nebija redzams? _____

Pēc visas šīs drāmas tālāk notiek “ikdienišķākas” lietas. Pirmkārt, mirušie vienmēr ir jāapglabā. Bet vairāki faktori tālākajā ir diezgan aizkustinoši garīgā ziņā, un citi ir ārkārtīgi svarīgi vēsturiski.

Šajā fragmentā pirmo un pēdējo reizi Marka evaņģēlijā minēts Jāzeps no Arimatijas. Viņš bija cienījams sinedrija loceklis un viens no tā dēvētajiem “pilsētas elites” pārstāvjiem. Būdams bagāts un cienīts cilvēks, viņš bija pārvaldniekam tuvu stāvoša persona, kas izskaidro, kā viņš varēja uzdrikslēties tuvoties Pilātam un lūgt Jēzus ķermeni. Tā ir aizkustinoša detaļa, ka kāds padomes loceklis izrāda lielu interesi par Jēzus apbedīšanu. Kur šajā laikā bija Jēzus uzticamie mācekļi?

Ļoti svarīga vēsturiska detaļa ir Jēzus nāves apstiprinājums. Mk. 15:43 stāsta par Jāzeps lūgumu pēc Jēzus miesas. Taču Pilāts bija pārsteigts, uzzinot, ka Jēzus jau ir miris (Mk. 15:44). Tāpēc viņš pasauca virsnieku, kurš bija atbildīgs par krustā sišanu, un jautāja, vai Jēzus jau ir miris. Virsnieks apstiprināja, ka tas tā ir.

Iemesls tam ir svarīgs tāpēc, ka daži vēlāk apgalvoja, ka Jēzus pie krusta nedomā, bet tikai noģība. Centuriona liecība Romas pārvaldniekam ir tieši pretēja šim apgalvojumam. Galu galā romieši zināja, kā izpildīt noziedzniekiem nāvessodu.

Jāzeps atnesa linu pārvalku, kurā ietīt Jēzu, un ielika Viņa ķermeni kapā, kas izcirsts no klints. Šis kaps bija pietiekami liels, lai tajā ielietu (Mk. 16:5). Kopā ar Jāzepsu evaņģēlija autors piemin divas sievietes, kas redzēja šo vietu, – Mariju Magdalēnu un Mariju, Jēkaba māti. Viņas abas kopā ar Salomi no attāluma vēroja krustā sišanu; visas trīs svētdienas rītā dosies pie kapa ar mērķi pabeigt Jēzus balzamēšanas darbu (Mk. 16:1).

Kāpēc atsauce uz šīm trim sievietēm? Viņas būs liecinieces tukšajam kapam 16. nodaļā un tādējādi ir svarīgas Jēzus augšāmcelšanās liecinieces.

Cik ironiski, ka Jēzus sekotāji “nepiedalās darbībā”, kamēr sinedrija loceklis, no tās pašas struktūras, kas pieprasīja sodīt Jēzu, kļūst par “varoni”. Kā mēs varam sagatavoties, lai izšķīrošos brīžos arī mēs nebūtu “pazuduši”? _____

TĀLĀKIEM PĒTĪJUMIEM:

Izlasi Elenas Vaitas grāmatā “Laikmetu ilgas” nodaļas “Pilāta tiesas namā”, “Colgāta” un “Viss piepildīts!” (723.–764. lpp.).

“Pilāts vēlējās Jēzu atbrīvot, bet Viņš labi saprata, ka to nevar izdarīt, saglabājot savu reputāciju un stāvokli. Lai nezaudētu laicīgo varu, viņš labāk izvēlējās upurēt nevainīgu dzīvību. Cik daudzi, gribēdami izvairīties no zaudējumiem vai ciešanām, tādā pašā veidā upurē savus principus! Sirdsapziņa un pienākums norāda vienu ceļu, bet tieksme pēc sava labuma velk uz citu pusi. Straume spēcīgi rauj pretējā virzienā, un tas, kas ielaižas kompromisā ar ļauno, tiek aiznests noziegumu biežajā tumsā.” (Elena Vaita “Laikmetu ilgas” 738. lpp.)

“Kā mūsu Vietniekam un Galvotājam Kristus bija uzlikti visi mūsu noziegumi. Viņš tika pieskaitīts pārkāpējiem, lai Viņš mūs varētu atpirkt no bauslības nosodījuma. Viņa sirdi spieda ikviena Ādama pēcnācēja noziegumi. Dieva ienaids pret grēku un ārkārtējā nepatika pret jebkādu netaisnību Viņa Dēla dvēseli pildīja ar šausmām. Visu Savu dzīvi Kristus bija veltījis, nesot kritušai pasaulei labo vēsti par Tēva žēlastību un glābjošo mīlestību. Viņš pastāvīgi runāja par piedošanu vislielākajam grēciniekam. Bet tagad, kad Pestītāju nospiež šausmīgi smagā vainas nasta, Viņam nav ļauts skatīt Tēva piedodošo seju. Dieva vaiga novēršanās šajā vislielākajā ciešanu stundā Pestītāja sirdi plosīja ar tādām sāpēm, ko cilvēks nekad pilnībā nespēs aptvert. Šīs dvēseles mokas bija tik lielas, ka savas fiziskās sāpes Viņš gandrīz nejuta.” (753. lpp.)

JAUTĀJUMI PĀRRUNĀM:

1. Pārdomā, cik svarīga Elenas Vaitas rakstos (un Bībelē, piem., Jesajas 53. nodaļā) ir aizstāšanas teoloģija. Kāpēc jebkura teoloģija, kas kaut kādā veidā mazina nozīmi tam, ka Kristus ir nomiris mūsu vietā, maksājot sodu par mūsu grēkiem, ir viltus teoloģija?

2. Kas ir “barabas” mūsdienu pasaulē? Tas ir, kādus cilvēkus lūdz apžēlot mūsdienu pasaulē?

3. Kā stāstam par Jāzepu no Arimatijas vajadzētu mums mācīt nevērtēt cilvēkus pēc ārējā izskata?

4. Pārskati Dan. 9:24–27. Kāpēc jums vajadzētu būt spējīgiem novadīt Bībeles stundu par šo Rakstu daļu ikvienam, kas to jautā? Vai jūs to varat?